

Església parroquial de la Sagrada Família de Navàs

Navàs

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Plaça de la Sagrada Família. Navàs
Alçada: 365

Coordenades:

Latitud: 41.89915
Longitud: 1.88039
UTM Est (X): 407130
UTM Nord (Y): 4639185

Classificació

Número de fitxa: 08141 - 458
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Contemporani Neoclàssic
Segle: XIX-XX
Autoria de l'element: Pau Duarri Saperas (mestre d'obres); Bernardí Martorell Puig (arquitecte); Alexandre Tintoré Oller (arquitecte); Joan Torras Viver (pintor)
Estat de conservació: Bo
Protecció: Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 11.01.EA. Núm. registre BCIL: 13942-I Publicació DOGC: 29/04/2019
Data aprovació: dc., 20/02/2019 - 12:00
Número inventari: IPA 16849
Generalitat i altres inventaris:

Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	7293102DG0379S0001FT

Fitxes associades:

[Rectoria de la Sagrada Família de Navàs](#)

[Església de Santa Creu del Mujal](#)

[Església de Sant Genís de Masadella](#)

[Arxiu parroquial de l'església de la Sagrada Família de Navàs](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la fitxa: dj., 23/09/2021 - 14:07

Descripció

Església parroquial de Navàs, construïda l'any 1897 quan el nucli urbà feia poc que s'havia format i dedicada a l'advocació de la Sagrada Família. És una edificació de planta rectangular que consta d'una nau central més alta i capelles laterals, capçada amb tres absis poligonals i amb un majestuós campanar sobreposat davant del portal. Als costats l'església té adossats sengles edificis corresponents a dependències de la Rectoria.

La façana principal, orientada a l'oest vers la plaça, queda totalment dominada per la presència del campanar. La façana pròpiament és molt sòbria: de perfils sinuosos, amb un parament de maçoneria a pedra vista on ressalten dos pilars de maó que assenyalen exteriorment les naus laterals i amb dues petites finestres als costats. El campanar, construït entre 1928 i 1931, és l'element que caracteritza la imatge exterior de l'església. Destaca per una peculiar mescla de classicisme i elements modernistes propis de l'època, presents aquests últims sobretot a la part del coronament. És obrat amb maó i es compon de tres cossos. L'inferior fa de porxo d'accés; el cos intermedi té a cada cara un llarg finestral d'arc de mig punt i un ull rodó al seu damunt; finalment, el cos superior, de secció octogonal, és rematat per una cúpula vuitavada recoberta per un mosaic de rajoles de color verd, groc i blau marí que dibuixa unes línies en ziga-zaga. La construcció del campanar va tapar un gran rosetó central que, juntament a una obertura circular a l'eix del carener, configuraven la façana originària.

El 1950 l'església es va ampliar i reformar quan s'hi va afegir un transsepte molt marcat, coronat amb una gran cúpula de planta octogonal. Fins aleshores la nau acabava amb un absis poligonal, que llavors fou enderrocat per construir-hi els tres absis actuals, també poligonals: un de central i de majors dimensions i dos de laterals, més petits.

A l'interior el temple adopta un llenguatge neoclàssic. Consta d'una nau amb capelles laterals més baixes, les quals estan comunicades mitjançant arcades. El sostre és amb volta de canó amb llunetes a la nau central i amb voltes de creueria a les capelles laterals. Són remarcables les dues absidioles, decorades amb pintures de Joan Torras Viver, les quals recreen uns ambients neo-barrocs de tonalitat eclèctica i matisada. La capella de la dreta, dedicada a la Immaculada, té firmades les pintures a l'any 1957, i la de l'esquerra, dedicada al Sagrat Cor, el 1958. El mosaic de l'altar principal és obra de P. Roigé, amb dibuix del mateix Torras Viver. A la part esquerra del transsepte hi trobem una reproducció de la imatge de Sant Genís que es venera a l'església de Sant Genís de Masadella. Encara avui aquest sant és considerat patró de Navàs. A l'extrem s'hi ha instal·lat recentment un petit muntatge sobre la figura del bisbe Antoni Deig (1926-2003), prohom nascut a Navàs.

La part anterior de la nau és ocupada per un vestíbul que acull un interessant baptisteri. Es tracta d'una peça coberta amb cúpula nerviada, profusament decorada amb pintures de Torras Viver que li confereixen un cromatisme suau i elegant.

Observacions:

Informació facilitada per Josep M. Badia i Mn. Antoni Quesada

En una paret de la Sagristia es conserva part d'un altar procedent de l'antiga capella del mas can Vall, datat a l'any 1862. Es va utilitzar com a altar provisional després de la Guerra Civil.

Història

Antigament al sector on avui s'estén el poble de Navàs només hi havia l'església de Santa Eulàlia del mas Vall, que era la capella particular d'aquesta casa i que al segle XIX encara estava en ús. Els veïns del petit nucli urbà de Navàs, que havia sorgit a finals del segle XVIII, havien d'anar a la parròquia del Mujal. Però a finals del segle XIX Navàs ja tenia unes 50 cases i era el nucli més gran del municipi, de manera que els seus habitants van fer una petició al bisbe Josep Morgades perquè es construís una nova església. Aquestes primeres gestions es van fer el 1892, i el 1897 l'amo de la masia de can Vall va fer donació dels terrenys. L'església es va construir aquest mateix any, i la data de 1897 es trobava gravada en relleu damunt la llinda del portal d'entrada. Com que hi havia pressa, el 29 d'agost es va beneir, quan la construcció tot just tenia les quatre parets i teulada. L'obra, però, no es va acabar del tot fins una segona fase que es va portar a terme entre 1901 i 1914. Llavors es van obrar les voltes interiors, s'enguixà i es pavimentà. I sobre la façana s'hi va aixecar un petit campanar d'espadanya. També es construï una rectoria al sud de l'Església, el 1906. Aquesta segona fase fou executada pel mestre d'obres navassenc Pau Duarri Saperas.

El nou temple es va dedicar a la Sagrada Família, una advocació molt estesa en aquest moment gràcies a l'obra del Pare Manyanet. A Barcelona, per exemple, Gaudí havia iniciat les obres del gran temple expiatori de la Sagrada Família. Com a advocació secundària es va dedicar també a sant Genís, patró del poble), en record de l'antiga dependència que els masos de la zona de Navàs havien tingut envers Sant Genís de Masadella, abans del segle XVII. L'any 1906 l'església de Navàs va esdevenir parròquia, ja que al principi, tal com hem dit, depenia de l'església del Mujal. En el llibre de Josep M. BADIA (1997: 187) dedicat a l'església de Navàs s'hi inclou el rectorologi i vicariologi de la parròquia.

Des de 1905 hi ha notícies de l'existència d'un cor parroquial, després convertit en capella de música i que el 1914 es transforma en la "Joventut Coral de la Sagrada Família". També existien diverses confraries: la de Sant Isidre (ja consta el 1908), la del Roser, que era més activa (la primera referència és del 1910) o l'Apostolat de l'Oració (iniciada el 1909).

Entre els anys 1928 i 1931, en època de mossèn Josep Morta, es va portar a terme una nova fase constructiva amb l'aixecament del campanar. El 9 de setembre de 1928 se'n col·locava la primera pedra, en record de la cloenda de la Santa Missió, i el 1931 s'inaugurava i se'n beneïa el campanar i dues campanes. El projecte fou obra de l'arquitecte modernista Bernardí Martorell i Puig (1877- 1937), de Barcelona. El dibuix del projecte, datat a l'agost de 1928, es conserva a l'Arxiu Diocesà de Solsona. Els constructors foren Jaume Pons i el seu fill Josep. Els materials emprats procedien de tres bòbiles locals: la de Joan Prat, la d'Antoni Trench (conegut com a "Ton Rajoler") i la de Ramon Serra. En l'obra també hi van intervenir el ferrer Josep Vilà, el fuster Josep Tarrés, el mecànic Josep Pons, el lampista Miquel Selga i el pintor Bartomeu Santamaria. El finançament de l'obra es va fer amb fons propis de l'església, amb préstecs i ajudes del Bisbat i de l'ajuntament, i amb donatius de particulars.

Abans, però, hi ha constància d'un altre projecte de campanar, de l'any 1918, que no s'arribà a executar. El rector Francesc Suau el va encarregar al claretjà Josep Maria Forcada i Sors, parent dels amos de la fàbrica Forcada de Navàs. Aquest projecte era similar en ubicació i cossos al que s'acabaria construïnt més tard, però en diferència perquè s'inspirava molt directament en l'art de Gaudí, incorporant, per exemple, elements que recordaven les estalactites de les coves.

A la dècada de 1920 Navàs va quedar fortament polaritzat en dos bàndols antagònics d'esquerres i dretes. L'escalada de tensió es va agreujar amb la dictadura de Primo de Rivera, quan es van clausurar els centres vinculats als sectors progressistes i anarquistes, i va culminar quan els revolucionaris van incendiar l'església i van assassinar el rector, mossèn Josep Morta Soler el 6 d'octubre de 1934, durant l'anomenat Bienni Negre. La confrontació va continuar fins a la Guerra Civil, que a Navàs va ser especialment cruenta, i el 1936 el temple va tornar a ser cremat. Es van destruir els cinc altars que tenia i la major part del mobiliari; també es van fer destrosses a la Rectoria i es va cremar l'arxiu parroquial.

Després de la guerra es van realitzar reformes sobretot a l'interior del temple. I les obres continuarien l'any 1950, amb la construcció de la nova capçalera de tres absis, que suposà una ampliació important de l'edifici. Aquestes obres foren encarregades a l'arquitecte barceloní Alexandre Tintoré Oller. El 1950 l'església fou novament beneïda. Uns anys més tard es van refer els altars de la Puríssima i del Sagrat Cor, decorats amb pintures murals realitzades per l'artista especialitzat en art religiós Joan Baptista Torras i Viver (1929-2021), el qual també pintà el baptisteri en la dècada següent. El 31 de desembre de 1979 es va beneir l'altar major amb un mosaic de la Sagrada Família.

Bibliografia

ALGUÉ, J.; ARCEDA, M.; LLOBET, E.; SELLARÉS, R.; VILÀ, A. (2015). *Silencis. República, Guerra Civil i repressió franquista a Navàs (1931-1945)*. Ajuntament de Navàs, Navàs, p. 50, 76, 107, 134-135.

BADIA, J.M. (1988). "Navàs". *Història del Bages*, Volum II. Edicions Parcir. Manresa, p. 155- 182.

BADIA, J.M. (1997). *Història de l'Església de Navàs. I - De la primera església a la Guerra Civil (1897-1939)*. Parròquia de Navàs 100 anys 1897-1997. Navàs, p. 46-47; 95-97; 100-101.

BADIA, J.M. (2001). "El patrimoni Arquitectònic de Navàs". *El Xitxarel·lo*, núm. 21. Navàs, p. 16-17.

CAIXAL, ÀLVAR; VILAMALA, Imma i altres (2018). Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages). Ajuntament de Navàs. Fitxa 11.01.EA

PIÑERO, J. (1994). *Inventari del Patrimoni Arquitectònic i Històric de Navàs*. Ajuntament de Navàs. Fitxa R. 13.

RAFOLS, J. (1953). "Josep M Forcada". *Diccionario Biográfico de Artistas de Catalunya*.

